

ABSOLUTNO; popolno, brezpogojno, neomejeno; **po Heglu**: absolutni duh-zadnja, dokončna stopnja razvoja duha iz njega samega; **abs.resnica**: resnica o kateri ni mogoče razumsko dvomiti; **AGNOSTICIZEM**; nauk, da bistvo stvari ni dostopno človeš. spoznanju; **AKSIOM**; resnica, ki je samoevidentno razvidna, vsakemu jasna, ni je potrebno dokazovati; **APOSTERIORNO**; dobljeno iz izkustva, izkustveno; **APRIORNO**; neodvisno od izkustva, predizkustveno; **BOG**; nadnaravno bitje, ki je ustvarilo svet in ki posega v njegov razvoj; **DEDUKCIJA**; sklepanje iz splošnega na posamezno; **DEFINICIJA**; natančen opis pojma z navedbo vseh njegov bistvenih znakov; **DOGMA**; resnica v katero verjameš, ne potrebuješ dokazovanja, vanjo nočemo podvomiti; **krščansko**-temeljni, nespremenljivi verski nauk; **dogmatizem (v religiji)**; temeljne resnice; **dogmatizem (racionalizem)**; prek uporabe razuma lahko pridemo do resnic, v katere ne dvomimo, pač pa jih sprejmemo za absolutno resnične; **DUALIZEM**; fil. smer, ki trdi, da svet izhaja iz dveh enakovrednih počel (**Aristotelov, Descartesov dualizem**); **DUH**; nematerial. počelo vsega kar je; **EKSPERIMENT**; poskus, način znanstvenega raziskovanja objektivne stvarnosti ter hkrati tudi eden izmed načinov verifikacije poenostavljenih trditev. Raziskovalec sodeluje aktivno.

ETIKA; fil. disciplina, ki se ukvarja z vpr. kot so kaj je člov. dobro, smisel življenja; kako naj živim, da bom dobro živel; kako naj ravnam, da bom ravnal prav itn.; **GNOSEOLOGIJA (EPISTEMOLOGIJA)**; fil. disciplina, ki obravnava izvor, strukturo, metodo spoznavanja in veljavnost spoz.; spoznavna teorija, spoznavoslovje; **GOTOVOST**; odnos do česa, ki popolnoma izključuje omahovanje med pozitivno in negativno možnostjo; prepričanost, trdnost; **HIPOTEZA**; nedokazana, zgolj verjetna trditev, domneva; **IDEALIZEM**; fil. smer, ki izhaja iz nauka o primarnosti duha, ideje; **objektivni idealizem**; trdi, da se svet idej da spoznati; **subjektivni idealizem**; trdi, da se svet idej ne da spoznati; **IDEJA**; objektivna tvorba, ki je vzrok, bistvo posamičnega (**idealistična fil.**) ali odraz objektivne stvarnosti v zavesti (**marksistična fil.**) **INDUKCIJA**; sklepanje iz posameznega na splošno; **IZKUSTVO**; spoznavanje, ki temelji na čutnem dožemanju, opazovanju; **KRITIKA**; analiza novega znanstvenega ali umetniškega dela zaradi splošne presoje in ločitve pozitivnih in negativnih sestavin; **KVALITETA**; kar opredeljuje kaj glede na pozitivno vsebino, kakovost; **MATERIALIZEM**; prizadevanje zlasti za gmotne koristi in materialne dobrine; **METAFIZIKA**; filo., ki obravnava načela stvarnosti, ki so s čuti nedostopna, nespoznavna; **po Heglu**; fil. mišljenje, ki temelji na nepovezanosti, nespremenljivosti predm., pojavov;

METODA; oblika načrtnega, premišljenega dejanja, ravnanja ali mišljenja za doseg kakega cilja; način, postopek; pot in način, kako ugotoviti resnico; **MONIZEM**; fil. smer, ki trdi, da ima svet en sam izvor; **OBJEKTIVIZEM**; spoznavna teorija, po kateri je mogoče spoznati od človeka neodvisne resnice; **OBJEKTIVNO**; kar je, obstaja neodvisno od človekove zavesti, mišljenja; **ONTOLOGIJA**; fil. disciplina, ki obravnava osnovo, vzroke in najslošnejše last. stvarnosti; teorija biti; **PANTEIZEM**; nazor, ki istoveti boga s svetom, nara-vo; **PLURALIZEM**; fil. smer, ki trdi, da svet izhaja iz več enakovrednih, samostojnih in neodvisnih počel; **POJEM**; miselna tvorba, določena z bistvenimi last., značilnostmi konkretnega ali abstraktnega predmeta; **RAZUM**; spoznavna sposobnost duha, ločena od čutnih zaznav in čustev; **RE-LATIVNO**; odvisno od določenega dejstva, okoliščin, merila; relativen pojem; pojem določljiv samo z odnosom do drugega pojma; **RESNICA**; ujemanje med mislijo in predmetom (dejanskostjo); **SENZUALIZEM**; spoznavna teorija, po kateri je čutno zaznavanje, spoznavanje edini vir spoznanja;

SKEPSA-DVOM; odnos do okolja, ki izključuje zanesljivo sklepanje o resničnosti česa; duševno stanje kot odraz takega odnosa; **SKEPTICIZEM**; fil. smer, ki izključuje zanesljivo sklepanje o resničnosti česa; mišljenje, prepričanje, da ni nič zanesljivo resnično; **SOLIPSIZEM**; obstajam samo jaz in vsebine moje zavesti; **SPOZNAVANJE**; proces simbolnega odražanja in obnavljanja stvarnosti v človeškem mišljenju; **SUBJEKTIVIZEM**; spoznavna teorija, po kateri so vsa spoznanja odvisna od človekove zavesti, mišljenja; **SUBJEKTIVNO**; kar je, obstaja odvisno od človekove zavesti, mišljenja; **SUBSTANCA**; kar tvori, sestavlja stvari, predmetna telesa, snov; **filoz.**; temelj biti in bivajočega, ki za svojo existenco ne potrebuje nič drugega; **TELO**; snovni del člov. ali žival. bitja; **UM**; sposobnost mišljenja, spoznavanja; **čisti um**; bistvena lastnost duha; ustvarjati misel in oblikovati spoznanje; **po Kantu**; praktični um-človekova moralna dejavnost; **VZROČNOST**; kar utemeljuje, podpira kako ravnanje, odločitev; kar vzročno določa kaj je povezano s čim; **ZAČUDENJE**; duševno stanje, ki je posledica nepričakovanega, nenavadnega dejstva, dogodka; **ZAKON**; stalna, nujna zveza med določenimi stvarmi, pojavi v naravi ali kaki dejavnosti; ugotovitev o taki zvezi, do katere se pride z izkušnjami pri opazovanju pojavov ali z merjenji pri poskusih; pravilo, načelo, ki je pogoj pravilnosti, vrednosti kake lastnosti, dejavnosti;